

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

28. Quibus dotibus, in Iaponiam mittendos clarere oportet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

uerentia illi plauderetur: in iis nobilium, & literatorum fuere partes præcipuæ, hi ut commodius audirent, & elucidarent disputando, quæ rerum grauitas, & ingenium perspicax subministrabat ambigua. cœpere apud ipsum tam multi conuenire, ut scribat iis domum angustam fuisse, recedentibus itaque aliis quærendo, & contendendo fessis, nec tamen saturis subibant alij, nouis grauidi dubiis, integraturi concertationem, quod ipse clarius ad Ignatium scribit, dotes ei exponens quibus præditos oporteret, quos in Iaponiam destinaret, ubi seipsum in iis depingit, & quæ biennio expertus didicerat.

28 Poscit homines primum adeo inculpato, ut curiositas Iaponum nãnis prope indeprehensis offendi tenera, suorum in diuinis Doctorum, nihil possit in iis quod carpat aduertere. Deinde non minus ab doctrina quam à virtutibus egregiè munitos. Sic enim etiam Iapones suas illas Religiones antiquas defendunt, ut dicant suis, se quoque niti Theologis, & multis numero, & scientia notis, & nulli doctrinæ concessuris, nisi Theologis, & multis numero, & scientia notis, & nulli doctrinæ concessuris, nisi rationum vi solida certaque stabilitate. Tertio vult ita comparatos ad tolerantiam cuiusuis incommodi, ut possint herbis, legumine, aqua pura contenti viuere, vestiri miserè, asperitatè perpeti frigoris, lecto, etiam & lecto carere. Ad hæc versent ingentes animos, in continua pericula alacres, mortèlsque adeo si res ferat, per cruciatu ultimos adundas; impetendi sunt enim Bonzj aperto Marte, retegenda illorum nefanda dedecora; Doctrina in contemptum, mores in execrationem hominum traducendi, quam ubi se vident non posse disputando exire, ad conuitia & contumelias vertuntur, & tondenti, se pressus exitium machinantur.] subdit consequenter [Scribo ad D. Magistrum Simonem, siue ad alium qui forte nostris Coniuricæ absente illo præsit, ne quos in has mittat vniuersitates Iaponiæ, nisi tuæ perspectos penitus approbatosque caritati: futura iis est à vexatoribus patientiæ grauior quam multi arbitrentur seges: visentium tædio, & multitudine diu, noctuque obruentur; accersentur in domos nobilium post habita quauis excusatione, deerit ad precandum, meditandum, contemplandum tempus, ac ne animo quidem suppetet interdum colligendo, imo nec sacris licebit operari saltem in initio, sed nec spatium dabitur diuini officij exfoluendi, multo minus edendi, capiendique somni: importunum est Iaponum ingenium erga extraneos maximè, quos & nihili pendunt, & ioco habent. Quid autem cum erunt eorum omnes exagitandæ condemnandæque sectæ, & scelera.] Ita ille, sed hæc sapientum Iaponum importunitas improba, viri sancti consilia opportune admodum adiuuit; ut eniu sunt dociles, & ad rationis imperium faciles, quanto inquirebant curiosius disputando, & interrogando, tanto in veri notitiam citius, atque interius inducebant sese, ac nube discussa dubitationum intelligebant in Christianorum religione nihil esse, quod aduersus Examen quamlibet seuerum, & inuidiosum, fortiter & inexpugnabile non stare, Iaponum su-

28
Quibus dotibus, in Iaponiam mittendos clarere oportet.

perditionem, sectæ nouem & plures distrahebant, numerosæ discordes, oppositæ, perpetuo ambitu disputationum altercantes, vnaquaque sibi prærogatiuam boni verique vindicante. At vbi Xauerius in campum se extulit, omnes in eum conspirarunt, & sepositis litibus mutuis, iuratos conatus ad impugnandum hunc solum armarunt, qui solus omnes impugnabat, atque hinc stupori summo fuit magnum illud celebratumque miraculum, quo variis multorum quæsitis consuevit vna responsione satisfacere vir sanctus.

29
Vna responsio,
multas satis.

29 Nam cum lacerarent dicentem tam multi, sectique in partes tam diuersas, siebat sapiens, vt maximè disita eodem tempore quærerent: hic de vera Dei essentia, ille de orbe condito, alius de natura & malignitate dæmonum; de animarum, pœnarum, præmiorum eternitate: quidam vno sciendi studio, de motu cælestium orbium, Solis & Lunæ defectionibus, fulminibus, fulgetris, iride, & dissimilibus permultis; ipse vnum ad omnia simul, responsum daret; quod vel eius in ore, vel in auribus interrogantium, sic articulabat, & transformabat Deus, vt cuique redderet & sonaret, tam claram propositi de quo dubitaret explicationem, vt si non omnibus coniunctim, sed huic seorsim vni respondisset. Quod crebro iam euentu probatum vehementer mirati qui aderant literati, & Bonziji, condicebant de rebus proponendis toto cælo diuersis: mihi quidem, haud satis liquet, vt quisque breui quod edebat Xauerius responso solum cernebat quod proposuerat, an & aliorum quæsitis omnibus responso eodem satisfieri animaduerteret; sed argumento est, ita factum, admiratio illa inter attonitos mutua, reputantes meo quidem iudicio, tot paucis verbis reddi sibi explicationes, quæ fuerant positæ quæstiones; quo tamen id modo fieret omnino ignaros, neque propterea infidelitas stolidam eò venit vt intelligeret, id donum Apostolo cælestis infundi, & naturæ fines transscendere, sed præcellenti cuiusdam doctrinæ, atque putarunt assignandum quam nec ipsi, nec eius socij caperent, quare Amangucciũ Firando cum venisset Cosmus, profecto Bungum Xauerio, pugnam Bonziji cum Cosmo & socio audacter integrarunt, quam cum Xauerio deseruerant; contemptim fugillantes, non esse eiusdem cum illo scientiæ, nec artem callere, responsione vnâ, multas, enucleandi quæstiones. Præter auctoritates publicas oculatorum testium quibus hoc & alia firmantur quæ ab Xauerio in Iaponia mirabiliter gesta, placet hinc obiter stringere; reddam quod Antonius Quadrius quadriennio post auditum; ad Iacobum Mironum perscripsit, nostris in Lusitania Præfectum. Narrabat, inquit, mihi Iapon quidam, tria se spectasse miracula à P. M. Francisco in Iaponia edi, muto vsu loquendi restitui, auditum surdo, muto item & paralytico, linguæ, pedumque facultatem, addebat Europæ totius præstantissimum vulgo existimatum; alios è societate haud quaquam illi fuisse consimiles, quod nisi vni ethnicorum nescirent respondere, quem cum expugnassent, aggrediebantur ad alium; at P. Franciscum quosquos ethnici aduentarent, iussisse hos ponere quicquid dubitarent,